



# TOIMINTASUUNNITELMA 2019

17.1.2019



Kuva: Tuula Tuominen

PIKASSOS OY

Sosiaalialan osaamiskeskus

# **TOIMINTASUUNNITELMA 2019**

Pikassos

# SISÄLLYS

<b>1 SOSIAALIALAN KEHITTÄMISTOIMINNAN ASiantuntija .....</b>	<b>5</b>
<b>2 ARVOT JA TOIMINTAA OHJAAVAT PERIAATTEET .....</b>	<b>6</b>
<b>3 TOIMINTA VUONNA 2019 .....</b>	<b>8</b>
<b>4 PIKASSOKSEN TOIMINTA 2019 STRATEGISTEN KEIHÄÄNKÄRKIEN MUKAISESTI.....</b>	<b>9</b>
<b>Monitoimijainen verkostotyö .....</b>	<b>9</b>
Ohjausryhmät ja työryhmäjäsennydet.....	10
<b>Sote- ja makuvalmisteluun osallistuminen .....</b>	<b>11</b>
<b>Käytännön, koulutuksen ja tutkimuksen vuoropuhelun edistäminen .....</b>	<b>12</b>
<b>Sosiaaliasiamiestoiminta.....</b>	<b>13</b>
<b>Kehittämishanketoiminta.....</b>	<b>14</b>
<b>Sosiaalialan vaikuttamistyö .....</b>	<b>16</b>
<b>Asiakaslähtöisten palvelujen kehittäminen .....</b>	<b>16</b>
<b>5 OSAAMISKESKUSTEN YHTEISTYÖ .....</b>	<b>17</b>

## I SOSIAALIALAN KEHITTÄMISTOIMINNAN ASiantuntija

Pikassoksen perustehtävänä on toimia sosiaalialan lakisääteisenä kehittämisen asiantuntijana omalla toimialueellaan. Kuluva vuosi tulee olemaan ratkaiseva sosiaalialan osaamiskeskusten tulevaisuuden suhteen: maakunta- ja sote-uudistuksen toteutumisesta äänestettäneen kevään 2019 aikana ja mikäli uudistus toteutuu, tarkoittaa se myös kehittämiskeskusteiden muuttumista vuonna 2021. Sitä ennen toiminnassa olevat verkostot ja muu peruskehittämistyö jatkuvat kuten ennenkin ja olemme mukana sote-uudistuksen valmistelussa osallistuen aktiivisesti työryhmien työskentelyyn ja teemme toimeksiantoina valmistelua edistäviä asiantuntijajoukkoja.

Osaamiskeskustoiminnan rahoitukseen on kohdistunut vuosittain mittavia leikkauksia tai uhkaa avustuksen merkittävästä pienenemisestä. Kuluvana toimintavuonna rahoitukseksi on varmistunut 2,95 miljoonaa euroa, joka on hiukan pienempi edellisvuoteen verrattuna. Pikassoksen kohdalla viime vuoden avustus oli 414 028 euroa ja tämän vuoden avustus tulee olemaan noin 407 000 euroa.

Sosiaalialan työ kehittyä tekijöittensä kautta. Ammattilaiset tarvitsevat tukea ja mahdollisuuksia kehittää osaamistaan. Alan ammattilaiset ovat osaamiskeskusteiden kumppaneita. Ammattilaisten esiin tuomat kehittämistarpeet jalostuvat koulutuksiksi, hankesuunnitelmiksi, vertaisfoorumeiksi tai esimerkiksi kehittämiskeskusteiksi. Osaamiskeskusteiden tavoitteena on välittää tietoa ja tarjota areenoita ammatilliseen vuoropuheluun sekä yhteiseen oppimiseen. Sosiaalialan osaamiskeskusteiden verkostolla on merkittävä rooli alan yhteistyön vahvistajana ja vaikuttajana. Alueiden toimijaverkostojen ja sosiaalihuollon kokonaisuuden tuntemus välittyvät valtakunnan tasolle, tämä vaatii monipuolista verkostollista toimintaa ja jatkuvaa tiedottamista. Osaamiskeskusteiden välinen yhteistyö edistää pikassoslaisten asiantuntijuuden vahvistumista. Pikassos osallistuu erilaisiin asiantuntijatehtäviin niin valtakunnan tasolla kuin toiminta-alueellaan.

Palveluiden ja palvelurakenteiden uudistaminen on osaamiskeskusteiden lakisääteisen tehtävän toteuttamista. Palveluprosessien kehittäminen on tänä päivänä yhä monialaisempaa, mikä asettaa erilaisia vaatimuksia prosessien tarkastelulle ja uudistamiselle. Uudistustyötä tehdään sote-uudistuksen sisällä. Tiedonhallintaan liittyvien toimien avulla parannetaan kuntien mahdollisuuksia hyvinvointitiedon käyttöön. Kaikkiin kehittämiskeskusteisiin tulee kuvata tiedon kokoamisen ja hyödyntämisen toimenpiteet. Osaamiskeskusteiden tehtävä on välittää tietoa valtakunnan tasolta alueelle ja myös päinvastoin. Tiedolla johtaminen on tulevaisuudessa yhä oleellisemmassa roolissa, kun tavoitellaan tuottavuuden kasvua ja palvelujen parempaa vaikuttavuutta.

Asiakkaiden mukaanotto heille sopivien ja heidän tarpeitaan vastaavien palvelujen suunnitteluun ja arviointiin perustuu lakeihin, mutta on myös arvo itsessään. Kehittämisen kohteiden tunnistaminen tehostuu asiakastiedon avulla; on tiedettävä, mitkä asiat ovat asiakkaille vaikuttavia ja vastaavat heidän tarpeitaan. Osallistumisen ja osallistamisen erilaisia keinoja tulee kokeilla ja saada pysyviksi toiminnan suunnittelun ja arvioinnin välineiksi. Myös sosiaaliasiamiestoiminnan kautta kertyvää tietoa tulee hyödyntää kehittämistoimissa.

## 2 ARVOT JA TOIMINTAA OHJAAVAT PERIAATTEET

Työmme perustana on arvot, jotka jaamme yhteisesti.

### Tasa-arvo

Työyhteisön jäsenet ovat tasa-arvoisia. Kaikilla työyhteisömme jäsenillä on tasavertainen oikeus ja velvollisuus olla aktiivinen, aloitteellinen ja osallistuva jäsen työyhteisössämme. Pyrimme omalla toiminnallamme kuntien tasapuoliseen kohteluun ja nostamme niiden kuntien ääntä esille, joilla näemme muuten olevan tähän heikommät mahdollisuudet. Tiedotamme asioista siten, että tavoitamme mahdollisimman monet alueen toimijat. Olemme tasapuolisia oppilaitos- ja järjestöyhteistyössä.

Kuntalaisten tasa-arvoinen perusoikeus laadukkaisiin sosiaalipalveluihin on työmme peruslähtökohta, heitä tulee myös kuulla vahvemmin. Työmme tavoitteena on tukea laadukkaiden palveluiden kehittymistä ja saatavuutta sekä onnistunutta sote-uudistusta.

### Innostavuus

Luomme ja pidämme yllä työilmapiiriä, jossa on tilaa ideoinnille ja luovuudelle. Tuemme toisiamme uusissa avauksissa. Suhteessa kuntakumppaneihin ja yhteistyötahoihin innostavuus merkitsee tilaisuuksien luomista toisin ajattelulle ja toisin tekemiselle, oppimisprosesseille. Joskus täytyy myös tarjota itseään verkostoihin, Pikassosta ei aina tunneta. Kehittämistoiminnassa Pikassos edustaa optimismia, tulevaisuuteen katsovaa toimijaa, joka pyrkii suhtautumaan asioihin myönteisesti. Ymmärrämme, että kehittäminen vie aikansa ja kysyy sinnikkyyttä.

Vuorovaikutteisuus ja dialogisuus ovat avainsanoja. Kehittämistyön ammattilaisina luomme ilmapiiriä ja tilaa, jossa on edellytykset luovalle kehittämiselle. Innostavuus rakentuu osaamiselle ja ammattitaidolle sekä tapaan kohdata yhteistyökumppaneita.

### Luottamus

Luomme ja pidämme yllä työilmapiiriä, jossa jokaisen on turvallista työskennellä. Luottamus on sovitusta kiinnipitämistä yksittäisissä asioissa, laajemmin sitä, että kunnilla on luottamus siihen, että Pikassos on heidän tukenaan ja apunaan sovittaessa. Luottamus toimii myös ihmisten välisissä suhteissa niin työyhteisössä kuin suhteessa yhteistyötyökumppaneihin. Olemme sanojemme mittaisia ja kunnioitamme muita.

## Kumppanuus

Toimimme tiiminä, sillä yhdessä olemme enemmän! Jaamme asioita, osaamista, tietoa ja taitoa. Tuomme lisäarvoa eri tahojen yhteistyöhön: olemme sillanrakentajia ja tunnistamme eri toimijoiden vahvuudet ja osaamisen. Kumppanuus yhdistää arvona tasa-arvon ja luottamuksen, sillä kumppanuus sisältää nämä molemmat. Kumppani toimii rinnalla ja tarvittaessa muutoksen eteenpäin viejänä.

## Rohkeus

Otamme aktiivisesti vastaan uusia ajatuksia ja uskallamme hyödyntää meille vieraita toiminta- ja ajattelutapoja. Uskallamme kysyä ja kyseenalaistaa, niin työyhteisössä kuin sen ulkopuolella.

Uskallamme luottaa osaamiseemme ja intuitioon ja katsoa asioita uusista näkökulmista ja murtaa totuttuja toimintatapoja. Tuomme osaamiskeskuslaista näkökulmaa rohkeasti esiin. Rohkeutta on myös hakea tukea ja apua.

### **Toimintaamme ohjaavat periaatteet ovat:**

1. Kuntien tarpeet ovat työmme lähtökohta. Kehittämistoimet suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä.
2. Osaamiskeskuksen erityinen rooli on koota eri toimijoita yhteen tunnistuen jokaisen toimijan tarpeet ja rooli kehittämistoiminnassa. Tätä kokonaisnäkemystä ja tietoa kertyy ainoastaan verkostolliselle toimijalle. Osaamiskeskus voi toimia eri rooleissa kuten kokoajan, koordinoijan, vastuunkantajan tai johtajan roolissa monitoimijaisissa verkostoissa.
3. Kehittämistyössä yhdistyy eri toimijoiden asiantuntemus synnyttäen uutta ja rikastaen jokaisen asiantuntijuutta.
4. Toimintaamme ohjaa laki ja asetus sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta.



## 3 TOIMINTA VUONNA 2019

Pikassoksen ydinprosessit muodostuvat alla olevista toiminnoista. Läpileikkaavina teemoina on verkostoyhteistyö ja asiakaslähtöinen kehittämistyö. Ydinprosessien strategiset keihäänkärkien kuvaukset löytyvät kotisivuilta: <https://pikassos.fi/aineistot/send/3-pikassoksen-toimintakatsaukset-ja-suunnitelmat/1073-pikassos-ydinprosessit>

Henkilöstötilanne vuoden 2019 alussa löytyy lopusta liitteestä I.





## 4 PIKASSOKSEN TOIMINTA 2019 STRATEGISTEN KEIHÄÄNKÄRKIEN MUKAISESTI

### Monitoimijainen verkostotyö

Monitoimijainen verkostotyö on Pikassoksen keskeisin toimintamuoto. Yhteinen keskustelu, vertaisryhmät, toinen toisilta oppiminen ja oman ammatillisen osaamisen jakaminen mahdollistuvat näissä verkostoissa. Vuonna 2019 jatkuvat seuraavat kehittäjäverkostot ja foorumit, joissa Pikassos toimi organisoijana, vetäjänä tai muuten keskeisessä roolissa. Uusia verkostoja ja foorumeita ilmaantuu todennäköisesti edelleen alla olevien lisäksi vuoden kuluessa. Sotevalmistelun varsinaiset työryhmät on lueteltu erikseen.

- *Varhaisvuosien lapsiperhepalveluiden maakunnallisista kehittäjäverkostoista Kanta-Hämeen ja Satakunnan alueiden verkostot* jatkavat kokoontumisia vuoden 2019 aikana aktiivisesti ja säännöllisesti.
- *Kanta-Hämeen kunnallisten lastensuojelulaitosten esimiehet* kokoontuvat yksiköiden oman työn ja henkilöstön yhteisen osaamisen kehittämisen merkeissä Pikassoksen vetämänä verkostona edelleen.
- Pikassos koordinoi Kanta-Hämeessä *lastensuojelun edunvalvonnan toimijaverkoston* (sosiaalitoimi, käräjäoikeus, poliisi, maistraatti ja AVI) maakunnallisia yhteistyökokouksia säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa. Kokouksiin kutsutaan mukaan myös alueella toimivat lastensuojelun edunvalvojat.
- Kanta-Hämeen *sosiaalijohdon foorumi* jatkaa toimintaansa. Foorumi kokoaa yhteen maakunnan johtoa, edustettuna ovat myös AVI sekä perusterveydenhuollon yksikkö sekä sote-muutosjohtaja.
- *Vanhempi vankilan portilla* -hankkeen yhteistyö- ja kehittämisryhmä jatkaa kokoontumisia säännönmukaisesti, samoin hankkeen projektikoordinaattori käy Pikassoksessa hanketyötä sparraavassa työnohjauksessa. Lisäksi Pikassos järjestää yhteistyössä hankkeen kanssa maakunnallisen kolmen teemapajan sarjan maaliskuu-toukokuussa rikosseuraamusasiakkaan ja hänen perheensä palveluiden kehittämiseksi. Pajat suunnataan koko laajalle lasten, nuorten ja perheiden palveluiden toimijajoukolle.
- Pirkanmaan kuntaedustajista koostuva *maakunnallinen sosiaalialan kehittäjäryhmä* jatkaa toimintaansa vuonna 2019. Kehittäjäryhmä linjaa sosiaalityön kehittämistä Pirkanmaalla yhdessä



Pikassoksen hallituksen ja sote-valmistelusta vastaavien kanssa, toimii tiedonvaihdon foorumina, nivoo yhteen eri sosiaalipalveluita (aikuiset, lapset ja perheet, vammaiset, ikäihmiset, maahanmuuttajat) ja käy sisällöllistä keskustelua näistä teemoista.

- Pikassos on edelleen mukana *kehittämistoiminnan asiantuntijana ja hankeverkostossa Satakunnan sote-uudistusta edistävien hankkeiden toiminnassa.*
- Pikassos on suunnittelemassa ja toteuttamassa Satakunnassa *SOTE -foorumeita*, jotka toimivat yhteiskehittämisen ja suunnittelun välineinä.
- Satakunnassa jatketaan vuonna 2019 kasvupalveluiden, sotepalveluiden ja sidosryhmien kanssa maahanmuuttajien palveluiden ja heidän kanssaan tehtävän työn kehittämistä. Pikassoksen suunnittelija on aikuispalvelujen valmisteluryhmän puheenjohtajan roolissa koordinoimassa kasvupalvelujen kumppanina.

## **Tiedontuotannon monitoimijainen verkostotyö**

- *Kanta-Hämeen sosiaalipalvelujen indikaattorityön jatkoa* vuodelle 2019 on suunniteltu Oma Hämeen toimijoiden kanssa, indikaattorityö koskee lapsi- ja perhepalveluita sekä ikäihmisten palveluita. Pikassos on esittänyt työstä tarjouksen ja ikäihmisten palveluiden indikaattorityön osalta tarjous on hyväksytty eli tämä toteutuu vuoden 2019 aikana. Lapsi- ja perhepalveluiden osalta tietoa tarjouksen hyväksymisestä ei ole ollut vielä mahdollista saada.
- Pikassos on tukemassa yhdessä muiden toimijoiden kanssa mahdollisuuksien mukaan tänäkin vuonna sosiaalihuollon Kantaan liittymistä.

## **Ohjausryhmät ja työryhmäjäsennydet**

Pikassoksella tulee olemaan vuonna 2019 edelleen useita ohjaus- ja työryhmäjäsennyksiä, jotka ovat vahva osa monitoimijaista verkostotyötä.

- PRO SOS -hankkeen ohjausryhmä
- Pirkanmaan maakunnan LAPE -ryhmä
- Kansa-koulu II-hankkeen ohjausryhmä
- Tampere Praksis-ohjausryhmä
- Peten kehittämistyön ohjausryhmä
- Pirkanmaan terveydenhuollon järjestämissuunnitelman ohjausryhmä
- Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikön ohjausryhmä
- Aluehallintoviraston lähisuuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä
- Tampereen ammattikorkeakoulun sosiaalialan neuvottelukunta
- Vanhempi vankilan portilla -hankkeen kehittämissyysryhmä, Kanta-Häme

- Osaamiskeskusten sosiaaliasiamiesten työkokoukset ja valtakunnallisen Sosiaaliasiamiehet ry:n puheenjohtajana toimiminen
- Pirkanmaan parasta sotea -sote-johdon foorumi
- Satakunnan tutkijafoorumi
- Maakunnallistuva aikuissosiaalityö -valtakunnallinen verkosto

Pikassoksen työntekijät ja toimitusjohtaja osallistuvat vuonna 2019 sote- ja maku-uudistuksen valmisteluun mm. toimimalla useissa työryhmissä vetäjänä, puheenjohtajana, jäsenenä tai sihteerinä. Ryhmien tilanne ja jatko tulee tarkentumaan maaliskuun 2019 jälkeen, kun eduskunta on äänestänyt uudistuksesta, mutta alkuvuonna tilanne näyttää seuraavanlaiselta:

## Sote- ja makuvalmisteluun osallistuminen

### Sote-valmisteluun liittyvät työryhmät:

#### Kanta-Häme:

- Sote-muutosryhmä
- LAPE-ohjausryhmä sekä eri alatyöryhmiä
- Sähköinen hyvinvointikertomus eHVK -työryhmä
- HyTe-rukkasryhmä
- Aikuisten sosiaalisen hyvinvoinnin palvelut -työryhmä
- Sosiaalihuollon tiedonhallinnan yhteistyö maakuntavalmistelijoiden kanssa

#### Pirkanmaa:

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä
- Aikuissosiaalityön työrukkanen ja työryhmä
- Monialaisen tuen organisointi maakunnassa -työryhmä
- Lasten ja perheiden palveluiden -työryhmä
- Lasten ja perheiden sosiaalipalveluiden -työryhmä
- Vammaispalvelujen alatyöryhmä

#### Satakunta:

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä
- Aikuispalvelujen työryhmä
- Aikuissosiaalityön työryhmä
- Sote-palvelustrategia -työryhmä
- Maakunnan sähköiseen hyvinvointisuunnitelman/ kertomuksen työryhmä
- Sote-kasvupalvelut -työryhmä
- Sosiaalihuollon tiedonhallinnan yhteistyö maakuntavalmistelijoiden kanssa
- Monitieteinen sote-alan kehittämissyksikkö -työryhmä

### Ylimaakunnallisesti:

- Sosiaalihuollon tiedonhallinta: Maakuntien ICT-valmistelijoiden verkosto
- Sosiaalihuollon tiedonhallinnan yhteistyö maakuntavalmistelijoiden kanssa

## Käytännön, koulutuksen ja tutkimuksen vuoropuhelun edistäminen

Oppilaitosyhteistyötä tullaan edelleen tiivistämään tulevana vuonna. Tampereen yliopiston sosiaalityön laitoksen kanssa pidetään jatkossa säännönmukaisista kokoontumisista puolivuositain. Pikassos on mukana tänäkin vuonna sosiaalityön opiskelijoiden palautetilaisuudessa tuoden käytännön kentän ja kehittämisen terveisiä. Hankekoordinaattorimme antaa edelleen ammatillista ja sisällöllistä tukea kolmelle gradun tekijälle sekä yhdelle YAMK -opinnäytetyön tekijälle.

Pirkanmaalla yksi käytännön, koulutuksen ja tutkimuksen vuoropuhelua edistävä verkosto on *Tampere Praksis*, jolla tarkoitetaan vuorovaikutteista ja vastavuoroista oppimis-, kehittämis- ja tutkimusympäristöä eri toimijoiden kesken. Toiminnalla edesautetaan sosiaalialan ja sosiaalityön opetuksen, tutkimuksen ja käytännön yhteistyötä ja yhteistyömuotojen kehittämistä. Toiminta tapahtuu Tampereen kaupungin sosiaaliasemien sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen, Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnan sosiaalityön tutkinto-ohjelman (kandidaattiohjelma ja maisteriopinnot sekä lisensiaatti- ja tohtoriopinnot), Tampereen ammattikorkeakoulun sosiaalialan (AMK- ja ylempi AMK-koulutus) ja Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos Oy:n kehittämistoiminnan yhteistyönä Tampereella. Vuonna 2019 Pikassos toimii edelleen opetuksen ja tutkimuksen yhteistyöryhmän (OTU-ryhmä) puheenjohtajana sekä ohjausryhmän jäsenenä.

Pikassos jatkaa vuonna 2019 perinteistä *Sosiaalityön klubin järjestämistä* Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Satakunnan sosiaalityön käytännön toimijoiden ja kehittäjien sekä koulutuksen ja tutkimuksen edustajille. Sosiaalityön klubin tarkoitus on edesauttaa dialogia sosiaalityön tutkimuksen, koulutuksen ja käytännön sekä eri alueiden välillä.

Pikassos aloitti yhteistyötä vuoden 2018 lopulla Porin yliopistokeskuksen kanssa ja siellä mm. Kampus-sote hankkeen sekä alueen toimijoiden kanssa. Teemana oli aikuissosiaalityön ja sosiaalisen kuntoutuksen palveluprosessien ja palveluinnovaatioiden yhteiskehittäminen. Tätä jatketaan vuoden 2019 aikana.

Pikassos teki edellisvuonna yhteistyötä Perusterveydenhuollon yksikön kanssa Ketjulähetti-toiminnan tunnetuksi tekemiseksi sosiaalipalveluiden työntekijöille Pirkanmaalla. Tätä toimintaa jatketaan ja tiedotusta asian tiimoilta vahvistetaan sekä lisätään mm. Pikassoksen kotisivuille pysyvä informaatio asiasta.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti selvityshenkilöryhmän pohtimaan sosiaalityön tulevaisuutta ja erityisesti aikuisten kanssa tehtävän sosiaalityön tilannetta sekä laatimaan konkreettiset toimenpide-ehdotukset vision toteuttamiseksi. Selvityshenkilöinä toimii Pikassoksen alueella YTT Anna Metteri. Pikassoksesta on kaksi henkilöä mukana kyseisessä valtakunnallisessa taustaryhmässä.

Pikassos osallistuu Tampereen ammattikorkeakoulun *Sosiaalialan neuvottelukunnan* toimintaan. Lisäksi yhteistyötä tehdään eri oppilaitosten kanssa Pirkanmaan alueelle toteutuvassa ”Vaikuttava sosiaali- ja terveysalan TKI-ympäristö KEHYS – Kehitämme yhdessä! -hankkeessa.”

## **Asiantuntijapalvelujen myynti**

Lakisääteisen, valtionavustuksella toteutettavan asiantuntijatyön lisäksi Pikassokselta ostetaan asiantuntijapalveluja. Peruslinjaus on, että tällaista palvelutoimintaa ovat asiantuntijatyöt, jotka ovat linjassa osaamiskeskuksen perustyon kanssa, mutta joita ei voida toteuttaa jokaiselle kunnalle, vaikka tarvetta ja kysyntää olisikin. Esimerkiksi erilaisia suunnitelmia, selvityksiä tai konsultointeja voidaan toteuttaa rajatusti. Alla tällä hetkellä tiedossa oleva varsinainen asiantuntijapalvelujen myynti:

- Kanta-Hämeen sosiaalipalvelujen indikaattorityö, Pikassoksen työpanosta myydään Oma Hämeen Ikäihmisten I&O -hankkeelle, Lape-hankkeelle jätetty tarjous.
- Kanta-Hämeen Lape-hanke ostaa Pikassokselta monialaisen Osaamis- ja tukikeskuksen (OT) valmistelu- ja kehittämistyötä kuukauden työpanoksen verran.
- Osaamiskeskuksat Vasso Oy ja SONetBOTNIA ostavat Pikassokselta Kansa-Koulu II -hankkeen aluekoordinaattorin työpanosta yhteensä 20% verran.
- Sosiaaliamiehen mahdollisuus pitää koulutuksia ja puheenvuoroja katsotaan tilanteen mukaan. Pikassos tuottaa sosiaalihuollon asiakaslakiin perustuvat sosiaaliamiespalveluja vuonna 2019 koko Kanta-Hämeen alueelle sekä Pirkanmaan kunnista Akaalle ja Urjalalle. Kanta-Hämeessä on yhteensä 11 kuntaa, joista Forssan seudun viiden kunnan sosiaalipalvelut tuottaa hyvinvointikuntayhtymä. Sosiaaliamiestoiminnan väestöpohja on noin 196 000 ja eri kuntia on 13.

## **Sosiaaliamiestoiminta**

Pikassos on tuottanut lakisääteisiä sosiaaliamiespalveluita jo 15 vuotta. Vaikka yhteydenottomäärissä on vuosittain vaihtelua, sosiaaliamies saa yhä noin 500 yhteydenottoa vuosittain. Näistä suurin osa tulee huoltajilta tai muilta omaisilta ja läheisiltä. Yhteydenottoja tulee myös kuntien viranhaltijoilta ja esimerkiksi oikeusavun lakimiehiltä.

Sosiaalihuollon asiakkaiden ja heidän omaistensa oikeusturvaneuvonnan ja sosiaalihuollon palveluihin liittyvän ohjauksen lisäksi sosiaaliamies käy kuntien viranhaltijoiden kanssa keskusteluja

sosiaalihuollon asiakkaiden asemaan liittyen, osallistuu asiakkaiden pyynnöstä asiakkaita koskeviin yhteisneuvotteluihin, kouluttaa kuntien viranhaltijoita sosiaalihuollon lainsäädännöstä ja toimii aktiivisesti valtakunnallisessa Sosiaaliamiehet ry:ssä. Pikassoksen sosiaaliamies on toiminut yhdistyksen puheenjohtajana vuodesta 2016. Yhdistyksen kautta Pikassoksen sosiaaliamies tekee tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa ja lausuu sosiaalihuoltoon liittyvistä lakiehdotuksista. Pikassoksen sosiaaliamies toimii kahden eri aluehallintoviraston alaisuudessa.

## **Kehittämishanketoiminta**

### **Kansa-Koulu II**

Kansa-koulu II -määrämuotoisen kirjaamisen tuki sosiaalialalla

Kansa-koulu II -hanke tukee määrämuotoisen kirjaamisen käyttöönottoa sote-organisaatioissa ja vahvistaa alueellisesti tarvittavaa tukea sosiaalihuollon Kanta-palveluihin liityttäessä. Hanke on valtakunnallinen ja se toteutetaan sosiaalialan osaamiskeskusverkostoa hyödyntäen ajalla 1.1.2018 – 31.12.2019. Pikassos toteuttaa hanketta yhdessä SONet BOTNIA:n ja Vasson kanssa. Hankkeen valtionapuviranomaisena toimii THL ja hanketta hallinnoi Socom, joka myös ylläpitää virallista Kansa-koulun hankesivustoa.

Kansa-koulu I-hankkeessa järjestetyn kirjaamisvalmennuksen kohderyhmänä oli sosiaalialan henkilöstö julkisissa ja yksityisissä organisaatioissa, joka käsittelee työssään sosiaalihuollon asiakastietoja. Kansa-koulu II-hanke jatkaa kirjaamisvalmentajien valmennusten toteuttamista koko Suomen alueella, mutta uusille kohderyhmille. Hanke järjestää kirjaamisvalmennusta sote-esimiehille, koulutusorganisaatioiden edustajille, sote-organisaatioiden asiakirjahallinnosta vastaaville toimijoille, asiakastietojärjestelmien pääkäyttäjille sekä vahvemmin yksityisille palveluntuottajille. Kirjaamisvalmentajista on koottu verkostot ja näiden verkostojen ylläpito on osa hankkeen toimintaa vuonna 2019. Hankkeessa kehitetään edelleen myös nykytilakartoituksen työkalua ja siihen liittyen järjestetään ns. kyselytunteja.

### **PRO SOS -uudenlaista sosiaalityötä yhdessä rakentamassa**

PRO SOS -hankekokonaisuuden päätavoite on vahva ja asiakaslähtöinen sekä vaikuttava sosiaalityö sosiaalihuoltolain hengen mukaisesti. ESR -rahoitteisen valtakunnallisen PRO SOS -hankkeen toiminta on rakentunut osahankkeista, joiden toteuttajina toimivat seitsemän sosiaalialan osaamiskeskusta, Jyväskylän yliopisto/Kokkolan yliopistokeskus Chydenius sekä Suomen Kuntaliitto. PRO SOS -hanke on saanut jatkorahoituksen 31.7.2019 saakka. Pikassos -alueen osahankkeessa on mukana 17 alueen kuntaa ja hankekoordinaattorina jatkaa Sirpa Karjalainen.

Vuoden 2019 toiminnassa painottuu hankkeen tuotosten koostaminen ja niiden jalkauttaminen sekä alueellisesti että valtakunnallisesti. Tuotokset rakentuvat PRO SOS -hankkeen kärkiteemojen kautta: 1) Palvelutarpeen arviointi, 2) Kykyviisari aikuissosiaalityössä, 3) Taloussosiaalityön työorientaatio, 4) Maakunnallistuva aikuissosiaalityö, 4) Kela-Kunnat sosiaalityön yhteistoimintamalli, 6) Sosiaalinen kuntoutus, 7) Yhteiskehittäminen ja osallisuus, 8) Toiminnallisuus ja ryhmämuotoisuus sosiaalityössä, 9) Jalkautuva sosiaalityö ja matalan kynnyksen palvelut, 10) Omatyöntekijäisyys sosiaalityössä sekä 11) Sosiaalinen raportointi.

Kevään 2019 aikana hankkeen toimijat työstävät hankkeen kokemuksiin pohjautuvia koosteita, toimintamalleja ja julkaisuja ensisijaisesti käytännön työntekijöille ja alan opiskelijoille tueksi uudenlaisen sosiaalityön kehittämiseen. Eritasoisia julkaisuja, raportteja ja koosteita valmistellaan kesään 2019 mennessä hankkeen kärkiteemoihin liittyen. Palvelutarpeen arvioinnista, taloussosiaalityöstä ja pelillisyydestä sosiaalityössä työestetään käsikirjamaiset julkaisut.

Maakunnallistuvan aikuissosiaalityön verkosto työstää aikuissosiaalityön – kuvastoa ja Kelan ja kuntien yhteistoimintamallin kehittämistiimi päivittää yhteistoimintamallin versiota 2.0. Raportteja ja koosteita tehdään teemoista: toiminnallisuus ja ryhmämuotoisuus sekä osallisuus ja yhteiskehittäminen sosiaalityössä. Kokoavan työskentelyn lisäksi alueelliset ja valtakunnalliset verkostot jatkavat toimintaansa mm. taloussosiaalityön, Kela-kunnat -yhteistyön sekä maakunnallistuvan aikuissosiaalityön osalta. Pikassoksen osahankkeessa järjestetään toimintasuunnitelman mukaisesti taloussosiaalityöhön ja Kela-kunta -yhteistyöhön liittyviä verkostokokouksia ja työpajoja sekä hankealueella että valtakunnallisesti. Pikassoksen osahankeen toimijat osallistuvat mahdollisuuksien mukaan valtakunnalliseen ja maakunnalliseen kehittämistyöhön (Sosiaalityön tulevaisuus -taustatukityöryhmä, aikuisten sosiaalipalvelujen maku/sote - valmistelutyöryhmät, maakunnallistuvan aikuissosiaalityön verkosto). Kevään aikana jatkuu sosiaalialan opinnäytetöihin liittyvä yhteistyö opiskelijoiden ja oppilaitosten kanssa.

## **Lape**

Varsinainen LAPE -hanke on päättynyt, mutta työ jatkuu; Pikassos toimii mm. agenttien taustatukena ja jatkaa työryhmissä. Lisäksi Kanta-Hämeen Lape-hanke osti Pikassokselta monialaisen Osaamis- ja tukikeskuksen (OT) valmistelu- ja kehittämistyötä vuoden 2018 lopussa, käytännössä työ suoritetaan kuluvan vuoden alussa.

## **Uudet hankkeet**

Pikassos oli mukana syksyllä 2018 kahden uuden hankkeen valmistelussa, näistä toinen saa hyvin todennäköisesti rahoituksen, toinen ei saanut:

Vaikuttava sosiaali- ja terveystalouden TKI-ympäristö KEHYS - Kehitämme yhdessä (EAKR-hanke) ajalle 1.1.2019 - 31.12.2020. Pikassoksen osuus (n. 20% työpanos) tulisi keskittymään erityisesti yhdessä perusterveydenhuollon yksikön kanssa päihdeketjun implementoinnin kehittämiseen.

## Sosiaalialan vaikuttamistyö

Pikassos tekee sosiaalialan vaikuttamistyötä niin kansallisella, alueellisella, paikallisella kuin yksilölliselläkin tasolla. Tehtävänä on tuoda sosiaalialaa ja asiakkaiden tilanteita näkyviksi eri työryhmissä ja verkostoissa toimiessamme. Osaamiskeskusjohtajien kanssa tapaamme ministeriä, ministeriöiden johtavia virkamiehiä sekä THL:n ja SosNet-verkoston henkilöstöä. Annamme myös lausuntoja lakivalmisteluihin ja nostamme esille asiakkaiden moninaisia elämäntilanteita ja sosiaalisia ilmiöitä. Sosiaaliamiehen työssä korostuu vaikuttamistyö monella tasolla lähtien asiakkaiden tilanteiden esiintuomisesta päätyen lakivalmisteluiden kommentointiin ja ministeriötapaamisiin.

Pikassos jatkaa alkukevään sosiaalialan TKI&O -esiselvityksen tekemistä. Esiselvitys toteutetaan TAYS-yhteistyöalueemme laajuisena eli kolmen maakunnan - Kanta-Häme, Pirkanmaa ja Etelä-Pohjanmaa – yhteistyönä. Ohjaus- ja työryhmä työskentelyyn osallistuu kyseisten maakuntien TKI&O -toimijoita. Esiselvitys valmistuu helmikuussa 2019 ja se laaditaan, jotta sosiaalialan TKI&O sisällöt ja -rakenteet tulevat tunnetuksi ja huomioon otetuksi, kun yhteistyöalueen TKI-yksikön rakennetta ja toimintaa suunnitellaan. Esiselvitystä voidaan myös hyödyntää sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä TKI&O sisältöjä suunniteltaessa ja suunnattaessa sosiaalialan sisäisiä kehittämistehtäviä.

Vaikutamme myös aiemmin mainitussa valtakunnallisessa sosiaalityön tulevaisuus selvityksen taustaryhmässä, jossa Pikassoksesta on mukana kaksi henkilöä. Satakunnassa Pikassoksen suunnittelija tekee yhteistyötä rakenteellisen sosiaalityön kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyökysymyksiä sekä tulevia TKI -rakenteita käsitellään tututtuun tapaan Pikassoksen ja Pirkanmaan perusterveydenhuollon yksikön työkokouksissa. Kokouksia pidetään noin kahden kuukauden välein.

## Asiakaslähtöisten palvelujen kehittäminen

Asiakaslähtöisten palveluiden kehittäminen on läpileikkaavana teemana Pikassoksen työssä. Toimintamme lähtökohtana on saada asiakkaille parempia palveluja. Asiakkaiden osallisuuteen ja osallistamiseen tulee kiinnittää enemmän huomiota vuonna 2019 siten, että asiakkaat näkyvät enemmän kehittämistyössämme kautta linjan.

Osassa Pikassoksen vetämistä sote-valmistelu työryhmistä hyödynnetään kokemusasiantuntijoita ja asiakkaita: he osallistuivat työryhmätyöskentelyyn, kyselyihin ja haastatteluihin.

Pikassoksen sosiaaliamies edistää sosiaalihuollon asiakkaan asemaa ja oikeusturvaa neuvomalla asiakkaita, heidän omaisiaan, konsultoimalla kuntien sosiaalihuollon työntekijöitä sekä kouluttamalla ja tiedottamalla. Vuosittainen sosiaaliamiehen raportti ja sovitut tapaamiset kuntien ammattilaisten kanssa palautteisiin liittyen toimivat rakenteellisena sosiaalityönä sekä vahvistavat siten asiakkaan äänen esiintuomista.



## 5 OSAAMISKESKUSTEN YHTEISTYÖ

Osaamiskeskusjohtajat kokoontuvat säännöllisesti kerran kuukaudessa. Näiden kokoontumisten lisäksi tavataan yhteisesti STM:n ja THL:n edustajia, yliopistojen SosNet verkostoa sekä tehdään yhdessä kannanottoja erilaisiin sosiaalialan asiantuntemusta vaativiin esityksiin, suunniteltuihin kehittämiskäytäntöihin sekä valmisteilla olevaan lainsäädäntöön. Myös osaamiskeskussuunnittelijoiden koko verkosto kokoontuu yhteen noin kaksi kertaa vuoden aikana, lisäksi sosiaalialan osaamiskeskusväki kokoontuu elokuussa yhteisille Osaamiskeskuspäiville. Osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan jäsenenä on Pikassoksen hallituksen puheenjohtaja Jukka Lindberg.

Parhaillaan osaamiskeskukset toteuttavat yhdessä valtakunnallista Kansa-koulu II-hanketta, joka käynnistyi vuonna 2018 ja jatkuu vuoden 2019 loppuun saakka. Kaikki osaamiskeskukset ovat tässä mukana muodostaen yhteistyö- ja hallinnointiin liittyviä kokonaisuuksia. Lisäksi useampi sosiaalialan osaamiskeskus on mukana sosiaalialan osaamiskeskus SONetBOTNIA:n toteuttamassa PRO SOS -hankkeessa. Hanke jatkuu 31.7.2019 asti. Uusia, yhteisiä hankeaihoita suunnitellaan vuoden 2019 aikana.

**LIITE I**

Pikassos Oy:n henkilökunta vuoden 2019 alussa:

**Vakituiset**

Tuula Tuominen, toimitusjohtaja

Seija Junno, kehittämisspäällikkö

Anni Kuhalainen, perustoiminnan suunnittelija + aluekoordinaattori Kansa-koulu II-hanke, 80% kokonaistyöaika

Satu Loippo, sosiaaliamies

Minna Niemi, kehittämisspäällikkö

Tuija Rantanen, toimistosihiteeri

Heli Toroska, suunnittelija

**Määräaikaiset**

Pirkko Jokinen, tietoassistentti 1.1.-31.1.2019

Sirpa Karjalainen, projektikoordinaattori PRO SOS -hanke 1.1.-31.7.2019

Nanna Miettunen, erityissuunnittelija 1.1.-31.3.2019